

**VAGGERYDS
KOMMUN**

Principer för gestaltning

Bilaga till planbeskrivning

Detaljplan för del av fastigheten Högabråten 1:3, vid Skillingaryds tätort

Upprättad: juni 2025

Granskningshandling

Utökat förfarande

Dnr: KS 2023/111

Medverkande

Bilaga, principer för gestaltning är framtagen av Kaminsky Arkitektur i samarbete med Vaggeryds Kommun

Upprättad av Anna Berencreutz, planarkitekt, Kaminsky Arkitektur

Ansvarig tjänsteperson: Behnam Sharo, Stadsarkitekt, Vaggeryds kommun

Ansvarig förvaltning: Kommunledningskontoret, Vaggeryds Kommun

Innehåll

SYFTE OCH MÅL	3
BAKGRUND	3
FÖRUTSÄTTNINGAR	4
GESTALTNINGSIDÉ	5
GESTALTNINGENS FYRA PRINCIPER	6
PRINCIPER FÖR GESTALTNING	7
BEBYGGELSE	7
FÄRGSÄTTNING	7
FASADER	8
VOLYMHANTERING	9
TAK	10
BYGGNADSDETALJER	10
KOMPLEMENTBYGGNADER	10
BELYSNING	10
SKYLTNING	11
UTEMILJÖ	11
GRÖNYTOR/ VISTELSEYTOR	11
INTILL BYGGNAD	11
INFART NATUROMRÅDE I NORR	12
NATURMARK, DAGVATTEN OCH SKYFALLSHANTERING	12
PARKERING	13
UPPLAG	13
STÄNGSEL	13
VÄGAR	14

SYFTE OCH MÅL

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra etablering av nytt industriområde för lager och logistik i nära anslutning till Europaväg 4 och väg 152. Planen ska säkra dagvattenhantering och grönområden samt ta hänsyn till kulturmiljöområdet Grytås-Högabråten, söder om planområdet och rekreationsområdet Trollberget norr om planområdet. Gestaltningen är därför extra viktig vid områdets entrépunkt.

Syftet med Principer för gestaltningen är att förankra en gemensam målbild för arkitektur, gestaltning och kvalitetsnivå för byggnader, utemiljöer samt allmän plats.

Gestaltungsprinciperna ger förslag på hur aktuellt område kan gestaltas, skapa ett attraktivt verksamhetsområde som anpassas till omgivningen. Vad som är viktigt är förhållningssätt till och anpassning till omgivningen, så att en god bebyggd miljö och helhet uppnås.

Gestaltungsprinciperna är en kompletterande handling till detaljplanen och ska fungera som vägledning och underlag vid planering och utformning av byggnader, vägar och utemiljö inom detaljplaneområdet. De ska även verka för att området utvecklas som en helhet, men med karaktär. Gestaltungsprinciperna ska ses som ett stöd vid planering och projektering av området samt i kommunens bygglovshantering inom planområdet.

BAKGRUND

Hänsyn tas till befintligt kulturmiljöområde genom att planen föreslår vegetationstak och utformningsbestämmelser gällande fasad, tak och skyltar för att säkra att en tillfredsställande helhet uppnås.

Natur föreslås bevaras i östra delen av planområdet för att säkra avstånd till järnväg, dagvattenhantering och en ridå av växlighet. Kvartermarken föreslås begränsas med en markremsa om 30-40 meter som regleras med planbestämmelse punktprickad mark för att säkra u-område, gemensamhetsanläggning och angöringsväg samt möjliggöra slänter

Kulturmiljö

Bilder från google maps från området

Plan- och bygglagen

Anpassning- och hänvisningskravet

PBL 2 kap 6§. Bebyggelse och byggnadsverk ska placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, platsens natur- och kulturvärdena, och intresset av en god helhetsverkan.

Vid planering och vid prövning av bygglov och förhandsbesked ska kommunen bedöma hur utformning och placering av bebyggelse och byggnadsverk påverkar och tar hänsyn till omgivningen ur flera olika aspekter. Tillämpningen underlättas om kommunen har aktuella underlag för de olika bedömningarna.

PBL 2 kap. 6 § 1. Kravet på hänsyn och god helhetsverkan kallas ofta för anpassningskravet. Kravet kan även handla om att tillskapa nya värden.

Hänsynskravet innehåller ett antal olika aspekter som det ska tas hänsyn till vid utformning och placering av byggnadsverk och bebyggelse. De olika aspekterna överlappar delvis varandra, men beskriver tillsammans det breda spektrum av värden och egenskaper som kan tillskrivas en plats eller ett område. Olika begrepp i hänsynskravet är viktiga Stads- och landskapsbild, naturvärden, kulturvärden, helhetsverkan.

Utformningskravet god form-, färg- och materialverkan

PBL 8 kap. 1-2 § och 3kap. 3§

Byggnader ska ha god form-, färg- och materialverkan. Kravet avser framför allt byggnaders egenvärde men bör tillämpas parallellt med kravet på anpassning till omgivningen. Det handlar om egenskaper och karaktärsdrag hos byggnader som ger upphov till goda upplevelsemässiga värden.

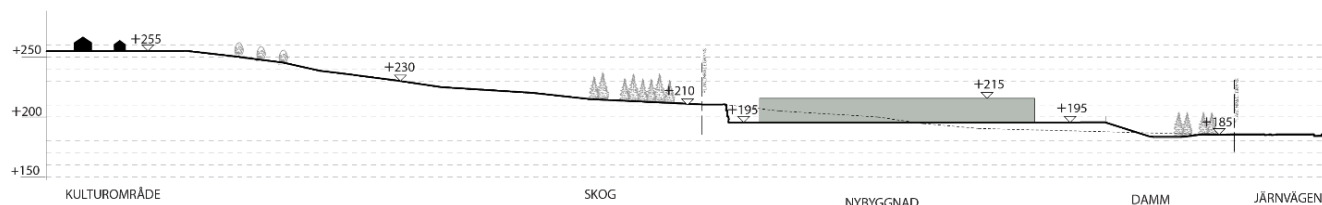
FÖRUTSÄTTNINGAR

Landskapsbilden

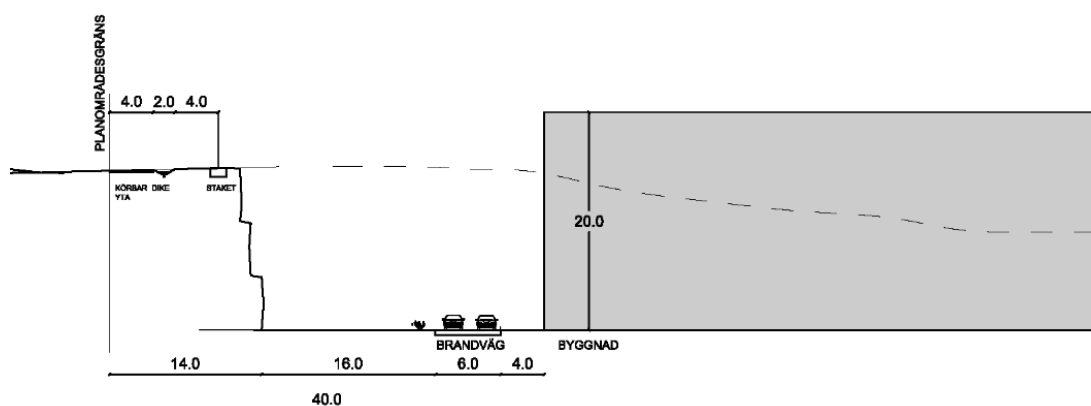
Marken planas ut i höjd med infart och jämnas ut till en större platta för tillgänglig angöring och lastgård för lastbilar och logistikfordon. För att möjliggöra maxalternativet utformas byggrätten inom egenskapsgränsen genom en massafördelning. Markhöjden vid infart blir på det sättet mindre synlig från Kulturmiljöområdet Grytås-Högabråten, men även från omgivande vägar.

Höjdskillnad blir påtaglig i väster vilket låter byggnadsvolym uppfattas som nedsänkt i landskapet. Längs med plangräns i väster leds dagvatten ovanpå bergskanten och vidare leds vattnet genom planområdets norra del. Från plangjord yta leder slänter sedan ner till damm och naturmark i öster. Slänter och dagvatten kombineras i naturmiljö där det är möjligt att behålla befintlig vegetation och större träd.

Långsektion genom kulturmiljöområde och planområdet som utgör del av fastigheten Högabråten 1:3

Nedan: Inzoomning vid planområdets västra gräns med bergsskärning i högst 5:1

GESTALTNINGSIDÉ

Gestaltningssidén ska fungera som en vägledning för fastighetsägare, exploatör och byggherre i hur området ska utformas och harmoniera med omgivningen. Gestaltungsprinciperna är indelade i två kategorier: *Bebyggelse* och *Utemiljö*. Dessa principer gäller för hela planområdet och ska tillämpas både inom kvartersmark och allmän platsmark.

Utgångspunkten för gestaltningsbilagan har varit att ta hänsyn till och inspireras av närområdet kulturmiljöområdet Grytås-Högabråten, det intilliggande samhället Skillingaryd samt personer som ser området från närliggande rekreationsområden, järnväg och vägområden. Det är av stor vikt att hållbara lösningar tillämpas i alla led för att minimera klimatpåverkan, både för nutid och framtida etableringar.

Målsättningen är att skapa ett sammanhängande område med god arkitektonisk gestaltning. Detta uppnås genom enhetlig utformning, materialval, skala och genomtänkt utformning av allmänna ytor. Det blir särskilt viktigt när flera aktörer bygger sina egna fastigheter inom samma område.

Mindre byggnader, såsom teknikhus och tekniska anläggningar, ska efterlikna den generella och småskaliga stilen i närområdet. Utemiljön, inklusive markbeläggning, utemöbler, pollare, belysningsstolpar och räcken, ska tidigt beaktas och integreras med byggnadens och områdets gestaltning.

Illustrationsplan

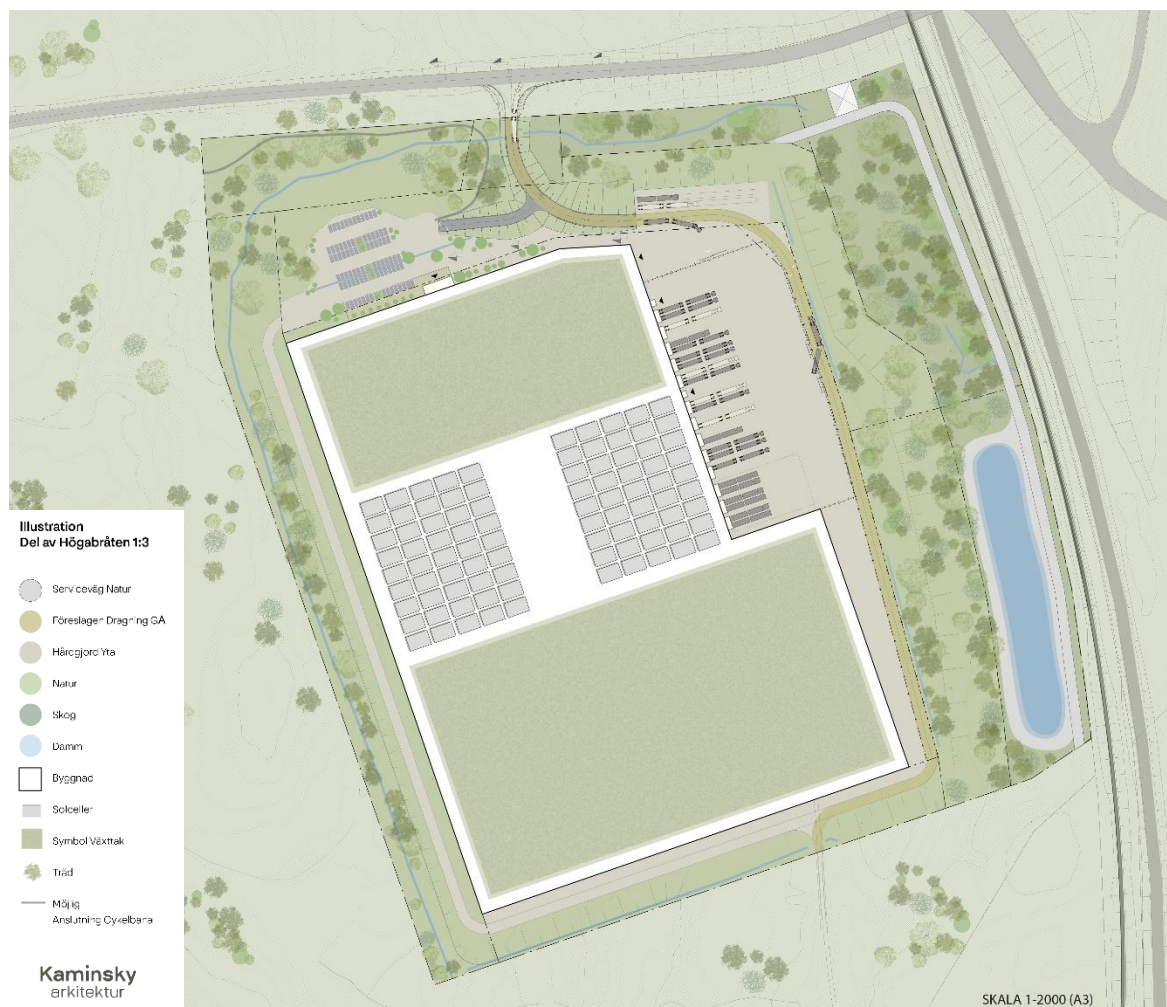

Illustration som visar en möjlig exploatering inom planområdet, del av fastigheten Högabråten 1:3 vid Skillingaryds tätort.

GESTALTNINGENS FYRA PRINCIPER

Nedan är fyra principer framtagna för att summera gestaltningsidén

Attraktivt verksamhetsområde för Skillingaryd

Grönska behålls i så stor mån som möjligt och ersätts där verksamheten tillåter

Fokus på hållbarhet exempelvis genom öppna dagvattenlösningar och energilösningar

Ny bebyggelse anpassas till områdets identitet och kulturmiljöområde Grytås- Högabråten

PRINCIPER FÖR GESTALTNING

BEBYGGELSE

FÄRGSÄTTNING

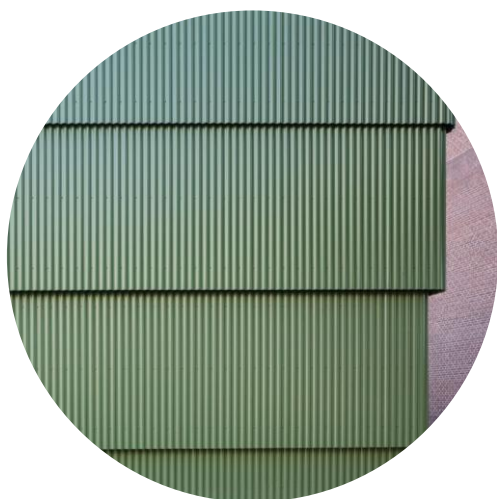
- Färgsättning är hämtad och harmonierar med skog och kulturmiljöområde. Dova kulörer hämtade från naturen som hör hemma på platsen.
- I största möjliga mån välja naturliga material så som trä eller alternativ som efterliknar trä, framför allt i anslutning till där människor vistas och rör sig, så som entréer och uteplatser.
- Rent gråa färger som saknar kulörton ska undvikas. Dessa färger betecknas med nyansbeteckningarna följt av N (för neutral): S 0300-N är vit och följs av S 0500-N, S 1000-N, S 1500-N osv till S 9000-N som är svart.
- Blanka fasadfärger, som reflekterar solstrålning och orsakar störningar för trafikanter på omgivande vägar, djur och fåglar, ska undvikas.

Naturliga material i största möjliga mån.

Inramning av trä där människor rör sig.

Färgsättning hämtad från platsen och naturen.

Dova kulörer hämtade från naturen.

Inspirationsbilder, färgsättning för verksamhetsområde

FASADER

- Fasader ges särskild omsorg på nära håll för gående, och på avstånd för att ta hänsyn till kulturmiljöområdet.
- Undvika helt slät fasad. Skapa struktur i fasad genom indelning efter funktion, t.ex vertikala eller horisontella band, texturer som förändras eller kontrasterande kulörer.
- Grönska nära fasaden i den mån det är möjligt, särskilt vid fasader mot väster och söder: där fasaderna möter plangräns och närområde, samt där gränsgrannar kan passera förbi.
- Reliefverkan och taktilitet markerar där människor vistas dagligen. Indelning och materialval som inspireras av närmiljöns karaktär.
- Fönstersättning kan bidra till att dela in fasad, öka dagsljus för anställda samt spegla verksamhet innanför där det är lämpligt.
- Funktioner inom bygganden kan med fördel synliggöras genom att dela in byggnad med högkvalitativa och kontrasterande material och texturer, så som transparent och tät; slutet och öppet; taktilt och abstrakt. Olika användning kan till exempel markeras med öppen eller stängd fasad, eller att material byter riktning.

Material som kontrasterar och markerar olika funktioner runt byggnaden.

Indelning av fasad bryter ner byggnadens skala.

Olika användning markeras med öppen eller stängd fasad

Olika struktur och fönstersättning delar in fasad och synliggör verksamhet.

Inspirationsbilder, fasadutformning och fasadmateriäl för verksamhetsområde

VOLYMHANTERING

- Högst 20 m nockhöjd.
- Byggnader med längd som överstiger 50 meter ska delas upp i mindre byggnadsvolymer eller förses med fasader som visuellt delar upp byggnaden. Uppdelning görs för att bryta ner skalan på byggnaden och tydliggöra olika funktioner i verksamheten, samt för att öka orienterbarheten runt byggnaden.
- Huvudentréer, grindar, lastportar och liknande huskompletteringar markeras tydligt i fasad och placeras synligt, både på håll och nära. Entréer till byggnad markeras tydligt i ögonhöjd. Grönska och träd planteras där möjligt för att skapa mer intima rumsligheter och en tydlig rygg mot intilliggande väg.

Uppdelning för att bryta ner byggnadens skala.

Entréer markeras i ögonhöjd.

Referens: Epoq, Elgiganten. 80 000 kvm logistikbyggnad som bryts upp genom en knäckt volym och olika fasadmateriäl.

Lastportar markeras tydligt genom vald gestaltning.

Inspirationsbilder, folymhantering för verksamhetsområde

TAK

- Tak ska ges en omsorgsfull gestaltning. Eventuella uppstickande installationer på tak ska kläs in och utformas så att de harmonierar med bebyggelsens uttryck.
- Vegetationstak: Minst 60% av takytan ska vara vegetationsklädd med undantag för delar med solceller. Växtlighet och gödsling ska väljas med beaktande av risk för övergödning.
- Takutformning på huvudbyggnad, teknikbyggnader, och komplementbyggnader ska ges särskild omsorg i utformning och materialval. Utformning ska ta hänsyn till synlighet från omgivningarna genom större ytor naturtak där möjligt. detta innebär i synnerhet allt över 14.5m då det kan synas från högre topografiska punkter.
- Tak utformas för att minska negativ klimatbelastning. Klimatsmarta material som inte avlagrar utsläpp och ljusare kulörer för att minska värmealstring är ett exempel, (inga svarta tak).
- Teknikhus och utanpåliggande tekniska anläggningar på taket, i och med att det kan vara synligt från håll, ska vara väl planerade i tidigt skede.

Tak med solceller. Stora gröna biotopakt där möjligt.

Takutformning och teknikhus ska integreras tidigt i gestaltningskonceptet.

Inspirationsbilder, takutformning för verksamhetsområde

BYGGNADSDETALJER

- Byggnadsdetaljer så som solavskärmning, skärmtak, entrépartier glaspartier plåtar och takfot ska uppfattas som en helhet och färgsättas i enlighet med huvudbyggnad.

KOMPLEMENTBYGGNADER

- Utformning av små byggnader är viktiga för gående och de som rör sig i området. Byggnaderna bildar en helhet tillsammans med övriga större byggnader och utemiljö inom planområdet. Där människor vistas riktas extra omsorg till utformning, funktion och belysning. Högsta nockhöjd för komplementbyggnader är 5 meter.

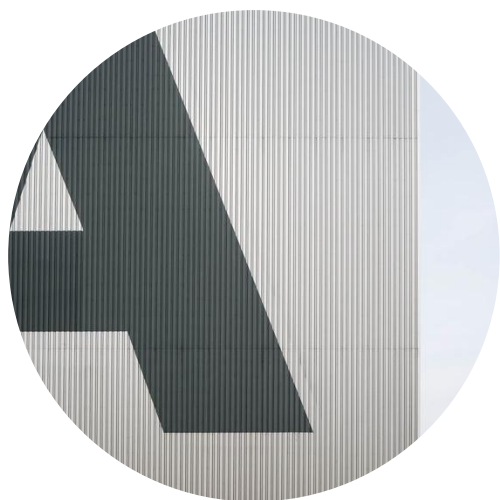
BELYSNING

- Omsorgsfull fasadbelysning får även framhäva grönska, konst och fasaddetaljer. Belysning tillämpas för tydlig orienterbarhet och trygga ytor för gående och cyklister.

- Betydande ljusstörningar mot omgivningen ska undvikas, belysning undviks att riktas mot kulturmiljöområdet

SKYLTTNING

- Skyltar eller dylikt ska inte vara blinkande eller föränderliga och ska monteras på fasad och ingå i byggnaders utformning, områdesskylt undantaget. Skyltmaster får inte anordnas. Skyltar får inte lysa med avsevärt starka färger som kan störa omgivningar och trafikanter på kringliggande vägar.
- Entréskylt, fasadskylt, områdesskylt m.fl. får utformas kortfattad och tydlig med hänvisningar till entré, inlastning och parkering. Större skyltar integreras i fasad som del av byggnadens uttryck. Ingen skyltning på berg eller takområden då det kan påverka synligt intryck från kulturmiljöområden och störa trafikanter på omgivande vägar.

Integrerad skyltning som en del av fasaden.

Huskompletteringar ska integreras i fasadens gestaltning.

Inspirationsbilder, skyltning och huskompletteringar för verksamhetsområde

UTEMILJÖ

GRÖNYTOR/ VISTELSEYTOR

- Utemiljön ges särskild omsorg där människor visas eller där ytor blir synliga för förbipasserande i fastighetsgräns.
- Viktigt är att träd behålls där möjligt. Inom naturområde bildas en trädridå vid plangräns mot utanförliggande väg och järnvägsområde.
- Fältskikt ska sparas och läggas tillbaka och annars ska man återplantera enligt naturlika principer.
- Vistelseytor med naturinslag för verksamhetens anställda premieras. Exempelvis platser för vila och samtal, byggnadsverk som möter natur och vatten. Diken och dammar, dagvattenhantering och skyfallshantering integreras i utformning av området.

INTILL BYGGNAD

- Angöringsytor görs säkra för gående och personbilar från tyngre fordon. Gångvägar ska vara tydligt markerade där gående prioriteras. Gångbana mellan parkering och entré ska finnas.
- Gaturummet utformas med grönska där möjligt och verksamheten tillåter.
- Där verksamheten tillåter kommer grönskan nära in på byggnaden.

- Entrézonerna vid byggnad och parkering markeras med exempelvis avvikande markmaterial för att synliggöra dess funktion.
- Anslutning för cykelbana möjliggörs inom planområdet inom naturområde i norr och ansluter på ett säkert sätt till entréområdet.

INFART NATUROMRÅDE I NORR

- Konstgestaltning kan med fördel placeras i samband med infart. Detta tas fram i samråd med kommunen för att främja lokala konstnärer. Förslagsvis konst och kulturinslag med utgångspunkt i Vaggeryd kommuns identitet, eller som kopplar an till kulturmiljöområdet Högabråten.
- Särskild omsorg ges till områdets entré i norr. Skogsridå lämnas i naturområde mot väg 152 för att minska intrycket av verksamhetsområdet vid exploatering.
- Vid infart görs plats för flytt av fornlämning i samråd med länsstyrelsen.
- Konstgestaltning kan integreras i fasaden
- Skyltar och belysning kan utformas i samverkan med konstnär

NATURMARK, DAGVATTEN OCH SKYFALLSHANTERING

- Naturmark kombineras med dagvatten och skyfallshantering genom underjordiskt magasin och damm vid behov. Växtbäddar inom naturmark med skyfallshanteringsåtgärder, som inte eroderar bort enligt dagvattenutredning, är ett effektivt sätt att få båda form och funktion skapa en helhet.
- Ytan ska utgöras av naturmarkskaraktär. Såväl fältskikt som träd ska bevaras så långt som möjligt och ska annars återplanteras efter naturlika principer med trädplantering.
- Permeabla marktyper sparas där möjligt för att hantera dagvatten och skyfall.
- Bergsskärning i gränser till väster behöver utformas med omsorg. Där det går att ha slänt ska det väljas i första hand för att låta skog och natur komma in i området.

Skogsridå mot plangräns.

Konst och kulturinslag med utgångspunkt i Vaggeryd kommuns identitet.

Inspirationsbilder, naturmark och dagvatten

Dagvattenhantering del av naturområde.

Skyfallshantering som gestaltningselement.

Biodiversitet i miljön, t.ex. genom blomsterängar.

Rekreationsytor för personal.

Inspirationsbilder, utemiljöer för verksamhetsområde

PARKERING

- Parkeringsytor har permeabelt markmaterial i så stor utsträckning som möjligt och delas in med gröna inslag så som buskar och träd. Större sammanhängande parkeringsyta får undvikas för att bryta ner skalan och skapa trevligare trafikrum.

UPPLAG

- Upplag placeras i ytor som inte blir synliga för allmänheten inom lastområde. Inhägnas med fördel av avskärmning som anpassas till naturmiljö.

STÄNGSEL

- Stängsel får uppföras i fastighetsgräns. Gäller inom hela användningsområdet. Stängsel ska integreras och uppfattas som en sammanhängande del av bebyggelsens gestaltning och karaktär.
- Stängsel ska vara minst 75% genomsläppligt i naturmiljö.
- Vägräcke utformas som avåkningsskydd.

VÄGAR

- Brandväg möjliggörs runt byggnad och kopplas an till angränsande planområde i söder.
- Markmaterial är ljusreflekerande där möjligt för att motverka värmeöar.
- Inslag av variation i markbeläggning där möjligt vid exempelvis väggkant och korsning kan med fördel användas för att stärka orienteringsbarhet och skapa välkommande miljö.

Permeabla markytor där möjligt, t.ex. vid parkeringar.

Strukturer som möter naturen och vattnet.

Inspirationsbilder, trafikerade ytor inom verksamhetsområde

PLATS FÖR ATT GÖRA SKILLNAD

**VAGGERYDS
KOMMUN**

Vaggeryds kommun, Box 43, 568 21 Skillingaryd

Tel: 0370-67 80 00 | E-post: info@vaggeryd.se

www.vaggeryd.se